

РЕЦЕНЗІЯ
доктора мистецтвознавства,
професора кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури
Лошкова Юрія Івановича
на дисертацію А Гудаму
«Вокальне мистецтво Внутрішньої Монголії в контексті розвитку
китайської музики XX – початку ХХІ століття»
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво

Визначальну роль у функціонуванні різних сфер життєдіяльності людини і, зокрема, музичної культури, відіграють соціокультурні чинники, специфіка яких є основою розмежування територій на регіони. З іншого боку, регіони у своєму співіснуванні забезпечують взаємозв'язок різних проявів культури, що є основою розуміння суспільства. Залучення технологій регіоналістики та музичної регіоніки, зокрема, є оптимальним інструментарієм для дослідження специфіки музичної культури певних регіонів. У цьому контексті дисертація А Гудаму продовжує збагачення знання про світову культуру, завдяки аналітичному осмисленню специфіки вокального мистецтва регіону Внутрішня Монголія.

Детальне ознайомлення з дисертаційним дослідженням А Гудаму дозволяє говорити про актуальність, наукову новизну, достатню апробацію та практичне значення результатів дослідження. Зокрема, **актуальність** обраної дисертантом теми є беззаперечною, оскільки здійснюється осмислення специфіки вокального мистецтва одного із самобутніх регіонів сучасного Китаю – Внутрішньої Монголії.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень дисертації забезпечується залученням ґрунтовної теоретичної бази, яку складають фундаментальні праці з філософії, культурології, естетики, мистецтвознавства,

зокрема Китаю та Монголії; дослідження з етнокультурології, етнопсихології, етнології, теорії ментальності, літературознавства та філології; публікації, в яких осмислються: діалог культур «Схід – Захід», зокрема в музиці, проблеми регіоналістики і музичної регіоніки, філософії та естетики музики, музичної інтерпретації, теоретичного, історичного та виконавського музикознавства, музичного стилю і жанру, музичної мови і смислоутворення в музиці, фольклористики й етномузикології, вокального мистецтва, а також музикознавчим аналізом композиторської та виконавської творчості митців Внутрішньої Монголії у сфері вокалу як основи для дослідницьких узагальнень. Осмислення А Гудаму теоретичної бази дослідження уможливило обґрунтування актуальності обраної теми та визначення регіональної специфіки вокального мистецтва Внутрішньої Монголії. Список використаних джерел складається з 487 найменувань, з яких переважна більшість наукових публікацій, зокрема апробованих на дисертаційному рівні; додатки містять приклади вокальних текстів, що аналізуються в запропонованому дослідженні.

Окреслена на стор. 22-24 дисертації та конкретизована в підрозділі 1.6 методологія дослідження визначила логіку побудови аналітичного матеріалу, спрямованої на вирішення сформульованих на стор. 21-22 дисертації завдань. Підсумком дослідження А Гудаму стали ґрунтовні узагальнення, як у тексті, так і у висновках, що сприяло досягненню поставленої автором дисертації мети – визначення та концептуалізація регіональної специфіки вокального мистецтва Внутрішньої Монголії та розкриття його семантичної ролі в музичній культурі Китаю (стор. 21 дис.).

Наукова новизна одержаних А Гудаму результатів не викликає сумнівів. До найбільш вагомих досягнень дисертанта, на нашу думку, належать: осмислення специфіки вокального мистецтва Внутрішньої Монголії в аспекті взаємодії етнорегіональних, національних і міжнаціональних мистецько-культурних чинників та діалогічних зв'язків; визначення властивостей «степової музичної школи» як регіонального мистецького феномену; розкриття

стильової специфіки вокальних творів митців Внутрішньої Монголії та введення до наукового обігу нового аналітичного матеріалу.

Результати дослідження А Гудаму достатньо апробовані: дисертант опублікував тези доповідей за участь в 10 наукових конференціях та 4 статті в українських наукових періодичних виданнях (категорія Б). Публікації містяться в списку використаної літератури, а в тексті наявні посилання на ці друковані праці, що свідчить про їх відповідність змісту дисертації А Гудаму.

Практичне значення результатів дослідження А Гудаму полягає у введенні до наукового обігу фактологічних та узагальнюючих матеріалів, які стануть у потребі в художньо-творчій, науковій, лекторсько-просвітницькій, музично-критичній та музично-педагогічній діяльності; при створенні мистецьких проектів, розробці лекційних курсів, практикумів, навчальних програм, посібників та підручників для здобувачів вищої освіти з музичної культури, теорії та історії музики, зокрема, вокального мистецтва.

Побудова дисертаційного матеріалу відповідає встановленим вимогам і реалізується в структурі запропонованого наукового тексту, котрий складається з Анотації, Вступу, трьох розділів, Висновків, Списку використаних джерел і Додатків, куди ввійшли, зокрема, нотні приклади текстів аналізованих вокальних творів. У Першому розділі «*Теоретико-методологічні засади дослідження*» визначається рівень наукового осмислення вокального мистецтва Внутрішньої Монголії (підрозділ 1.1), на підставі чого наголошується необхідність звернення до проблематики сучасної регіоналістики з метою концептуалізації специфічних ознак феномену (стор. 35 дис.). У підрозділі 1.2 дисертант, осмислюючи вектори розвитку регіоналістики в сучасному музикологічному дискурсі, обирає підґрунтам концептуалізації вокального мистецтва Внутрішньої Монголії дотримання принципів полікритеріальності та положень теорій регіоналістики і музичної регіоніки, сформованих у сучасній українській науці (стор. 45 дис.). У підрозділі 1.3 А Гудаму розглядає проблему вивчення вокального мистецтва Внутрішньої Монголії через призму гуманітаристики та наголошує на важливості екстраполяції напрацювань

гуманістики у вивчені питань ментальності, етнопсихології на предмет дисертаційного дослідження (стор. 56 дис.). У підрозділі 1.4 «Вокальне мистецтво Внутрішньої Монголії у музикознавчих рефлексіях» дисертант розглядає вектори осмислення проблематики: музично-історичний, музично-теоретичний, теоретико-методологічний, етномузикологічний. В окремий підрозділ виділений вокально-освітній ракурс дисертаційного дослідження, зумовлений специфікою національної адаптації принципів *bel canto*. У підрозділі 1.6 А Гудаму визначає методологічні засади дослідження. На підставі здійсненого в Розділі 1 аналізу дисертант актуалізує визначений у темі дослідницький вектор, наголошуючи нагальним завданням формування цілісного, системного музикологічного уявлення щодо специфіки внутрішньо монгольського вокального мистецтва як феномену розглянутого в синхронії та діахронії, в єдності музично-творчих – композиторських, виконавських репрезентацій, методично-педагогічних орієнтирів із висвітленням генетичних зasad та особливостей регіональної вокальної стилістики як складової національного музичного стилю Китаю (стор. 95 дис.).

Другий розділ дисертації «Історико-культурні детермінанти та шляхи еволюції вокального мистецтва Внутрішньої Монголії» складається з 5 підрозділів, де осмислюються специфіка китайського вокального мистецтва *bel canto* як репрезентанта взаємодії світової, національної та регіональної культур (підрозділ 2.1), етнокультурні традиції як детермінанти становлення та складові історії вокального мистецтва Внутрішньої Монголії (підрозділ 2.2), генеза внутрішньомонгольської вокальної стилістики (підрозділ 2.3), специфіка професіоналізації вокального мистецтва Внутрішньої Монголії (підрозділ 2.4), особливості регіональної адаптації мистецтва *bel canto* в художньому просторі Внутрішньої Монголії (підрозділ 2.5). Узагальнюючи здійснений аналіз, у висновках до Розділу 2 А Гудаму наголошує, що динаміку семантичної еволюції вокального мистецтва Внутрішньої Монголії засвідчує зміна його культурного статусу (з аматорського на професійно-академічний) та змістовно-якісне креативне наповнення, що забезпечує сучасній інтеграції професійних

здобутків та творчої діяльності музикантів регіону національний та світовий художній контекст (стор. 162 дис.).

У Розділі 3 дисертант аналізує вокальну спадщину композиторів Внутрішньої Монголії та визначає специфічні ознаки «степової музичної школи» як регіонального мистецького явища, характеризуючи вокальну творчість провідних представників цієї школи, зокрема Гей Ге (підрозділ 3.1), Ду Чжаочжи (підрозділ 3.2), Алатен Оле (підрозділ 3.3), Улан Туога (підрозділ 3.4), Лі Шисян (підрозділ 3.5). Узагальнюючи наведений матеріал, дисертант доводить, що внаслідок складної художньої інтеграції національних ознак монгольської народної музики та жанрових традицій європейської камерно-вокальної лірики, виникає національний вокальний феномен – художня пісня з монгольськими етнічними рисами, котра сформувалася на підставі регіональної адаптації національної жанрової традиції китайської художньої пісні (стор. 234 дис.).

Основні висновки дисертації конкретизують науковий доробок А Гудаму та відзначаються ґрутовністю здійснених узагальнень: визначення векторів осмислення вокального мистецтва Внутрішньої Монголії; здійснення періодизації становлення вокального професіоналізму в регіоні; виявлення специфічних ознак вокально-академічного мистецтва Внутрішньої Монголії; характеристика особливостей регіональної адаптації і розвитку принципів *bel canto* в художньому просторі Китаю та регіоні Внутрішня Монголія; розкриття на основі аналізу діяльності композиторів Внутрішньої Монголії смыслої сутності та естетичних зasad «степової музичної школи».

Багатогранність та наукова вагомість запропонованого дисертантом аналітичного й узагальнюючого матеріалу виправдовує, на нашу думку, нетрадиційний для кваліфікаційних праць рівня доктора філософії значний обсяг дисертації – 245 сторінок основного тексту. Проведений аналіз уможливлює високу позитивну оцінку здійсненого А Гудаму дослідження регіональної специфіки вокального мистецтва Внутрішньої Монголії та розкриття його семантичної ролі в музичній культурі Китаю. Дисертація

«Вокальне мистецтво Внутрішньої Монголії в контексті розвитку китайської музики XX – початку ХХІ століть» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам, викладеним у пп. 6, 7, 8, 9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор, А Гудаму, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво.

Рецензент,
доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури

Юрій ЛОШКОВ

